

Vergaderjaar 2023–2024

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 1127

BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARISSEN VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 februari 2024

In de verzamelbrief «Algoritmen reguleren»¹ van 7 juli 2023 aan uw Kamer is aangekondigd dat met alle ministeries is afgesproken dat het Algoritmeregister up-to-date is uiterlijk eind 2025 en dat dan ten minste de hoog risico algoritmen geregistreerd zijn in het Algoritmeregister. Ook is door de Chief Information Officer Rijk (CIO Rijk) aan de ministeries gevraagd om te komen tot een planning per departement. In deze brief wordt aangegeven wat voor het Ministerie van Financiën (FIN) de planning is om te komen tot een gevuld Algoritmeregister in 2025.

Huidige vulling door FIN

Op dit moment bevat het Algoritmeregister 7 algoritmes van organisaties die onder FIN vallen. Het gaat om algoritmes van de Belastingdienst (2) en Dienst Toeslagen (5).

Aanpak

Om het register gevuld te krijgen moeten organisaties verschillende stappen doorlopen. Allereerst moeten alle algoritmes binnen een organisatie geïnventariseerd worden. Vervolgens moet bepaald worden welke algoritmes in het Algoritmeregister horen. Na de selectie worden de algoritmebeschrijvingen opgemaakt, gecontroleerd en vervolgens gepubliceerd. Daarbij wordt prioriteit gegeven aan de meest impactvolle algoritmes, zoals de algoritmes die volgens de AI-verordening hoog risico zijn en algoritmes met impact op betrokkenen (respectievelijk ingedeeld in categorie A en B).

¹ Kamerstuk 26 643 nr. 1056 – 7 juli 2023

Ten behoeve van de registratie worden de volgende categorieën² onderkend.

Categorie A: algoritmes die volgens de AI-verordening hoog risico zijn

Categorie B: algoritmes met impact op betrokkenen (burger, organisatie)

Categorie C: algoritmes met andere overwegingen voor publicatie

Categorie D: algoritmes waarop uitzonderingsgronden van toepassing zijn

Conform de motie van uw Kamer zullen nieuwe hoog impact algoritmes direct opgenomen worden in het register (Kamerstuk 36 360 VI, nr. 14).

Toelichting op de definities van hoog impact algoritmes in de categorie A en B:

A: Hoog risico volgens AI-Verordening

Algoritmes die:

1. beantwoorden aan de definitie van «*artificial intelligence system (AI system)*», zoals opgenomen in artikel 3, eerste lid, van de AI-Verordening (AIA) en
2. ingevolge artikel 6 van de AIA classificeren als «*high-risk*».
Voorbeeld: Biometrie:(a) systemen voor biometrische identificatie op afstand (volgens Annex III) echter moet ook aan de definitie van AI-systeem worden voldaan. Dat wil zeggen het AI-systeem moet berusten op elementen van autonomie en zich op de mate van onafhankelijkheid waarmee een systeem zonder menselijk handelen zichzelf operationaliseert en verbetert. Niet zelflerende systemen die gebruik maken van regels en door mensen zijn geprogrammeerd, vallen hier buiten.

B: Impact op betrokkenen

Algoritmes die direct of indirect rechtsgevolgen hebben voor burgers of organisaties of deze anderszins in aanmerkelijke mate treffen.

Hierbij kan gedacht worden aan besluitvormende (geautomatiseerde besluitvorming) of sterk sturende besluit ondersteunende (bijv. adviserend of selecterend) algoritmen.

Voorbeeld: opleggen van boete of weigeren subsidie;

Voorbeeld: profilering of risico-indicatie voor controle.

Departementsbrede tijdlijn

Financiën heeft, gebaseerd op het beleidskader dat door BZK is opgesteld, een departementale vertaling gemaakt. Deze vormt de basis voor de gehanteerde werkwijze bij de inventarisatie en publicatie van de algoritmes. De planning is de daarvoor in aanmerking komende algoritmes uiterlijk eind 2025 opgenomen te hebben in het Algoritmeregister.

Organisatie specifiek

Beleidsdepartement

Het Beleidsdepartement start binnenkort met de gedetailleerde inventarisatie. Uit een eerste verkenning eerder dit jaar is gekomen dat er geen categorie A en waarschijnlijk ook geen B algoritmes operationeel zijn. Mochten er algoritmes zijn die in aanmerking komen voor publicatie dan zullen die medio 2024 worden opgenomen.

² De definitie van elke categorie is beschreven in het beleidskader algoritmeregister Financiën. Het beleidskader is gebaseerd op de Handreiking Algoritmeregister van BZK.

Belastingdienst

De Belastingdienst heeft de inventarisatie afgerond. Dit heeft geen algoritmes in categorie A opgeleverd, 77 algoritmes in categorie B en 2 algoritmes in categorie C. Inmiddels zijn 2 algoritmes gepubliceerd. Voor de publicatie van de overige algoritmes wordt in Q1 een planning opgesteld.

In het IV-voortbrengingsproces wordt verankerd dat voor publicatie in aanmerking komende nieuwe algoritmes worden onderkend, beschreven en vervolgens gepubliceerd.

Douane

De Douane heeft de inventarisatie afgerond. Dit heeft geen algoritmes in categorie A opgeleverd. De algoritmes die in categorie B vallen, zijn geclusterd op het niveau van handhavingsgebied tot circa 55 te publiceren algoritmes. De publicatie van het eerste algoritme staat gepland voor begin dit jaar. Er wordt een planning opgesteld voor de publicatie van de andere algoritmes. In het kwaliteitssysteem rondom waarborgen ten aanzien van algoritmegebruik door de Douane, zal een proces worden verankerd waarmee nieuw te ontwikkelen en te wijzigen algoritmes die in aanmerking komen voor publicatie kunnen worden onderkend.

Toeslagen

De Dienst Toeslagen heeft de inventarisatie voor de selectie van categorieën nagenoeg afgerond. De selectie geschiedt op basis van de definitie van de beschreven categorieën van de handreiking algoritmeregister. Dit heeft geen algoritmes in categorie A opgeleverd, 75 algoritmes in categorie B, 66 in categorie C en 43 in de categorie D. Begin 2024 zal een planning worden opgesteld voor de publicatie van de algoritmes. Nieuw te ontwikkelen en te wijzigen algoritmes die in aanmerking komen voor publicatie worden in het analytics proces verankerd.

Vervolgproces

Ik zal uw Kamer eind 2024 wederom informeren over de voortgang.

De Minister van Financiën,
S.P.R.A. van Weyenberg

De Staatssecretaris van Financiën,
M.L.A. van Rij

De Staatssecretaris van Financiën,
A. de Vries